כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת פנחס ■ ט"ז תמוז ה'תשס"ט ■ 08.07.2009 ■ גליון מס' 26

תפוצה לכל קהילות ישראל

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר שבעה עשר בסידרה

/ הרב אהרון כ"ץ*

באחד מפסקי הדין שכתבו הרב יוסף קארו ובית דינו בצפת פנה הנתבע אל בית הדין על מנת שיבארו לו מהיכן דנתוני (מה המקורות שעל פיהם חייב אותו בית הדין). הדבר הכעיס את הרב יוסף קארו, בייחוד משום שהיה ברור לו שמישהו יעץ לנתבע לערער על פסק הדין, ובכך גם לערער על סמכות בית דינו של הרב. אחרי בירור בסוגיית "היכן דנתוני" הוסיף הרב דברים בעניין מעמד בית דינו, וכתב (שו"ת אבקת רוכל סימן יז): "והנה בזמן הזה ב"ד העיר הזאת מומחה לרבים וגדול בחכמה ובמניין מכל המקומות ששמענו שמם ומארבע כנפות הארץ יריצו להם שאלותיהם ואחר דברי תשובתם לא ישובו, וכיון שכן דין ב"ד הגדול יש להם, כל שכן שמינו אותם כל הקהילות עליהם, וא"כ התובע מהם כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני אפי' אם נתעצמו בדין משמתינן (מנדים) ליה משום אפקרותא".

דברים אלה שכתב הרב בית יוסף עוררו כמובן את זעמו של הרב המייעץ למערער, ואחרי שדחה תשובת הרב בטעמים של הלכה, הוסיף (שו"ת אבקת רוכל סימן יח): "ועל מה שכתב הרב י"ה (ירום הודו) שב"ד מצפת הוי כב"ד גדול שאין כמוהו ואין שייך לומר הודיעוני מאיזה טעם דנתוני שלמי יכול להראות (שמי יוכל לדון בדברי בית הדין הגדול ביותר), אמינא (אומר): אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר. כאמור יש חילול ה' אע"פ שכבר מפורסם, ואם לא אומר - כבר רבו זחוחי הלב וכל א' יאמר אני ואפסי עוד, אין צריך לומר מאיזה טעם דנתוני, ונמצאו בתי דינים מקולקלים, ויוציאו מעות, וגם ינדו למי שאין ראוי. על כן האדם צריך להתחיל בשבח ולסיים בגנות... מה נעשה שמרוע סדר וחלול ה' הם בפי הבריות כקטני הארץ אף ע"פ שהם החכמים המחוכמים". הרב המערער ביקש לומר, שגם אם הרב קארו ראה את בית דינו כבית הדין הגדול, שאין מי שיוכל לדון בדבריהם, אין הם מקובלים כך לא בעירם צפת, ודאי לא בקהילות ישראל האחרות, ועל כן יש מקום לבקשת המערער לשאול מהיכן דנתוני.

למרות הערעורים הרבים על ספריו ועל מקומו כדיין הגדול של בני ארץ ישראל, הלך מעמדו, ובעיקר מעמד ספריו, ונקבע כסמכות ההלכתית המשפיעה ביותר לדורו, ובעיקר לדורות הבאים. למרות שקבע הרב ששלושת עמודי ההלכה הגדולים - הרי"ף הרמב"ם והרא"ש - הם שיקבעו את פסק ההלכה, השכיל לשלב בתוך ספרו את דבריהם של רוב הראשונים החשובים בכל סוגיה וסוגיה. כפי שהוא מעיד בהקדמה לספרו "בית יוסף", הלומד בספרו יתוודע בכל סוגיה לדברי התלמוד עם פירושי רש"י ותוספות, פסקי הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש. כמו כן יתוודע לדבריהם של כל הראשונים, ובכללם לדברי הגהות מימוניות והמגיד משנה, לספרי ההלכה של החכמים הספרדים והאשכנזים - ספר התרומה וספר התרומות, שערי דורא, שבלי הלקט והרוקח, הסמ"ג והסמ"ק, תורת הבית, ארחות חיים וספר המנהיג. (מובן שאין זו הרשימה המלאה של ספרי ההלכה ששולבו בספר הבית יוסף, אלא דוגמאות לשילוב ולגיוון של דברי החכמים שבאו בספר). יתרה מזו, אם בדברים הנוגעים לסוגיות התלמוד קבע הרב את שלושת עמודי ההוראה הגדולים כמכריעים בהלכה, הרי בנושאים

"עניין מיוחד בבחינת ספריו של ר' יוסף קארו הוא השפעת עולם הקבלה בכלל וספר הזוהר בפרט על דרכי פסיקת ההלכה של מרן. לנושא זה כבר נדרשו רבים..."

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

חוק וסדר
יש לשוטר משהו אישי נגדך - או - סיפורו של דודו טופז
ג.ק., פרקליט חבר מן המניין, ידיד קרוב ותובע משטרתי, סיפר לי כי היה עד לסיטואציה, בה פנה ביהמ"ש בסרקאזם לנאשם: "השוטר מכיר אותך? יש לו משהו אישי נגדך?"...
המשך בעמ' 7

"ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי, אשר ילדה אתה ללוי במצרים"
בהיות ר' זלמן (אחיו של ר' חיים מוולוז'ין) עלם רך, שמע מפי איש אחד ביאור על הפסוק הזה, שלא נזכר בו מי ילדה אותה...
המשך בעמ' 9

סיפור לשבת
"הלוקח צדקה מן הגוי בפרהסיה פסול לעדות"
בתוה"ק (ויקרא יט, טו) לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך...
המשך בעמ' 3

שביבים

- כל מבקשי ה' ישיגוהו בין המצרים
- שני פיות או אחד?
- האדמו"ר מאלכסנדר "יורד" על חסידיו
- "מוסר של גזילה ורציחה"
- יישר כוח אבל צדקה מתחילה מבית

המשך בעמ' 8

הבתר-תלמודיים הכריע הרב על-פי רוב הראשונים שדיברו באותה סוגיה. כאן נמצא שבהרבה נושאים פוסק ה"בית יוסף" דווקא כדעתם של גדולי חכמי אשכנז. אולי בכך ביקש ה"בית יוסף" להבטיח שאכן ספרו יתקבל גם על-ידי גדולי חכמי האשכנזים. מכל מקום, העובדה שר' יוסף קארו השכיל לכתוב את ספרו כספר פירוש מלא לספר הטורים שכבר קנה באותו הדור את מעמדו כספר יסוד ללימוד ופסיקה, והעובדה שסמוך להוצאת הספר הוא נדפס כפירוש המלא לספר הטורים, עד שאי-אפשר ללמוד את ספר הטורים בלא ספר ה"בית יוסף", הקנו לו מיד מעמד כספר בסיס בספרות ההלכה של עם ישראל, וקבעו את מחברו כבעל סמכות בלתי מעורערת בעולמה של ההלכה לדורו ולדורות.

עניין מיוחד בבחינת ספריו של ר' יוסף קארו הוא השפעת עולם הקבלה בכלל וספר הזוהר בפרט על דרכי פסיקת ההלכה של מרן. לנושא זה כבר נדרשו רבים. גם דורנו זכה לחוקרים רבים בנושא זה, בתוכם פרופ' יעקב כ"ץ ז"ל, וייבדל לחיים ארוכים פרופ' ר' משה חלמיש נ"י. אין ספק שהפולמוס שהתעורר בעניין הנחת תפילין בחול המועד הוא דוגמא בולטת בויכוח על מעמד הקבלה וספר הזוהר בתוך עולמה של הלכה. בתשובה שהביא ר' יוסף קארו מאת דודו ר' יצחק קארו, ואשר נדפסה בסוף ספר שו"ת הבית יוסף, הבהיר ר' יצחק קארו את דעתו בעניין קליטתם של יסודות קבליים לתוך עולמה של הלכה. הדברים נוגעים לשיטתם של חכמי הקבלה שהמצווה לייבם קודמת למצוות חליצה (כלומר שיש להעדיף גם בזמן הזה ייבום על פני חליצה). וכתב שם ר' יצחק קארו (שו"ת בית יוסף): "והשכל גוזר כן שאם חכמי הקבלה פסקו הלכה הפך פסק התלמוד יפסוק הדין כתלמוד ערוך שבידנו, אבל אחר שלא נפסקה הלכה בתלמוד, וגם כל הפוסקים לא פסקו הלכה כמי, אלא איש לדרכו פנו ויש הכרעה בקבלה כאחד מהם, ההכרעה היא לחכמי הקבלה. וכן מקובלני מרבותי. וראיה שהרי בחול המועד יש מחלוקת אם נניח תפילין אם לא, ולא נפסקה הלכה כמי, ואמר שמצאו חכמי ספרד מאמר במדרש הזוהר, שמצות תפילין אינה נוהגת בחול המועד ושאסור להניחם, לא הניחום עוד בחול המועד. ועוד, שבכל ספרד נוהגים בכל הדינים ובכל ענייני איסור והיתר כסברת הרא"ש, והוא היה מניחם ומברך עליהם. ומשעה שמצאו המאמר ההוא לא הניחום עוד כל החכמים וכל הקהילות אין גם אחד". אכן הרש"ל (בתשובה צ"ח) כתב לידידו: "דע אהובי חדשים מקרוב באו ורוצים להיות מכת המקובלים וממדרשי הנעלמים ומחלשי הראות לא יביטו באור הזוהר ולא ידעו מוצאו וכוונתו אלא שכך מצאו בספרי ר' שמעון בר יוחאי. ודע שכל רבותי ואבותי הקדושים, ששמשו גאוני עולם, ראיתי מהם שלא נהגו כך, אלא כדברי התלמוד והפוסקים, ואם היה רשב"י עומד לפנינו וצווח לשנות המנהג שנהגו הקדמונים לא אשגחינן ביה, כי ברוב דבריו אין הלכה כמותו, וכאשר כתב הקאר"ו וראייה לזה שהוא כתב סודות גדולות ואזהרות נפלאות שאין לברך שתי ברכות על תפילין של ראש ושל יד, ואנו לא אשגחינן ביה ומברכין שתים. גם הוא כתב 'המניח תפילין בחול המועד חייב מיתה' ואנחנו מניחים ומברכין עליהן". לדעת הרש"ל המנהג שנהגו בני ארץ ישראל שלא להניח תפילין בחול המועד אין יסודו מספר הזוהר, אלא מן הדיון ההלכתי אם קביעתו של התלמוד שהתפילין הנן אות, ואין צורך להניחם בשבתות וימים טובים שהן עצמם אותות, כוללת גם את ימי חול המועד.

אכן כבר מצינו אצל הגאונים כדוגמת רב משה גאון שהזכיר את דרשת הפסוק "מימים ימימה" ולא כל הימים, פרט לשבתות וימים טובים, ועל כן אסור להניח תפילין בחול המועד (אוצר הגאונים למסכת עירובין אות קצ"ב). ובספר העיטור חלק ב' כתב: "וכן המנהג בשתי ישיבות, בחול המועד אין מניחן תפילין". המנהג להניח תפילין בחולו של מועד שיקפה את עמדתו של רש"י וכן את ר' אליקים, שהיו ממשיכי דרכם של חכמי וורמייזא. בכל אלה לא היה נראה שיש פה דיון קבלי, אלא דיון במסורת הלכתית. הרשב"א הכיר את טעמי האשכנזים בחובת תפילין גם בחולו של מועד, ומכריע שאין להניח תפילין בחולו של מועד. ההליכה בדרכו של הזוהר בנושא זה לא הייתה אלא כנתינת טעם למנהג שהיה כבר רווח, ומכל מקום חרץ בתודעה את ההשקפה על מעמדו של הזוהר ומעמד המקובלים בפסיקת ההלכה. מגמה זו של קליטת ספר הזוהר כהלכה למעשה במקום שאין בו הכרעה תלמודית ברורה אופיינית מאד לחכמי יוצאי ספרד כדוגמת ר' מאיר אבן גבאי, שכותב: "ובדברים כאלה שלא נמצא בפירוש בתלמוד שלנו ראוי לסמוך על המאור הקדוש ר' שמעון בר יוחאי". על כן הכריע גם ר' יוסף קארו, בספר ה"בית יוסף" לטור, סימן ל"א (ועוד), באותם הדברים שנשארו ללא הכרעה תלמודית: "מי יערב לבו לגשת לעבור בקום ועשה על דברי ר' שמעון בר יוחאי".

בתשובה לשאלה שעלתה בפני בעל ה"שבות יעקב" (ר' יעקב רישר שנולד בשנת ה"א ת"ל (1670) ונפטר בשנת ה"א תצ"ג (1733), פסק המחבר שאין לעכב מעשה חליצה של אישה שאביה היה מוסר ומתפקר, בגלל שאין להעניש את הבת על מעשה אביה, וגם מן הטעם שאין לנפש הנפטר מנוחה עד שתחלוץ רעייתו כאן בעולם הזה. והוסיף שם הרב: "אף דקיימא לן לדינא אין חוששין לדברי המקובלים כי אין לנו עסק בנסתרות, מ"מ אין לחדש דבר מה שלא נזכר בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים שלא היה מקובל אצל מורי ההוראה האשכנזים", כלומר אין לחדש הלכות סותרות על-ידי הקבלה, אך אין להימנע להוסיף טעם קבלי כאשר זה משתלב ומחזק ההלכה הקיימת.

למעשה גישה זו מאפיינת דרכם של גדולי הפוסקים מאז העת החדשה ועד היום. כדוגמא נזכיר כאן דבריו של הרדב"ז, שנשאל מדוע נוהגין העם לחלוץ תפילין בראש חודש קודם תפילת מוסף. הרב השיב שזהו מנהגם של המקובלים, והוסיף שטעם הדבר אין ראוי לכותבו בדברים המתפרסמים בכל מקום, ומלמד שם שכך נוהג הוא בכל המנהגים שמקורם בהלכה, ובלבד שאינם סותרים למנהג התלמודי. כאן באה לידי ביטוי השקפת הספרדים, ובראשם ה"שולחן ערוך", על שילוב הקבלה בשיקולי הפסיקה כאשר אלה משלימים את דרכי בירורה של הלכה.

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן.
רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

סיפור לשבת

"הלוקח צדקה מן הגוי בפרהסיה פסול לעדות"

{האדמו"ר מקלויזנבורג, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצללה"ה, היה קדוש עליון, וכל מה שאמר בשיחותיו, בשיעורים השבועיים על פרשת השבוע, ליד שולחנו הטהור וכו' היה מעוגן בתורת משה ובמקורות חז"ל וההלכה הפסוקה. שכן, הוא היה גאון אדיר בנגלה וידען מופלג בכל מקצועות התורה. בידוע הוא שכאדמו"ר ניצול שואה, שאלת עתידו של העם היהודי בארץ ישראל הדירה שינה מעיניו, ואשר על כן היה מוכיח בשער על כל קלקול בשמירת המצוות והמעשה הראוי על פי תורה, אם ראה בכך סכנה ח"ו לכלל ישראל. באחת משיחותיו (השזורה בכמה סיפורים מעניינים) על פרשת השבוע, התייחס האדמו"ר לסוגיית נטילת תרומות ממי שאינם יהודים. ניכר מדבריו שהיא נאמרה בכאב רב ואנו מקדישים אותה לרבה של מגדל העמק וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, הרב יצחק דוד גרוסמן. הרב גרוסמן, כנראה, אינו מודע עדיין לפירוש רש"י על הפסוק "ביבוש קצירה תשברנה" המובא במסכת בבא בתרא דף י' עמוד ב': "כשתכלה זכות שבידן (של הגויים) וייבש לחלוחית מעשה הצדקה שלהן (לישראל), אז ישברו..."

ישנם הטוענים, כי הוא ועוד כמה מהציבור החרדי הנהנים בגדול מכספי הכנסיות האוונגליסטיות אחראים לתוצאות סקר דעת קהל המצביע על עלייה משמעותית באהדה של הציבור הישראלי כלפי הנצרות עם כל המשתמע מכך. ובהזדמנות זו ייכתב, כי בית הדין של חב"ד הורה שלא לקחת כספים מיחיאל אקשטיין, נציג הקהילות האוונגליסטיות, ופסקים רבים יצאו בעניין זה. החל מהגר"א שפירא (ראש ישיבת מרכז הרב) זצ"ל וכלה בבית הדין של העדה החרדית. בשמו של הרב גרוסמן אומרים כי הוא קיבל היתר מהגרי"ש אלישיב שליט"א. מביתו של הרב אלישיב נמסר, כי בתשובה לשאלה בעניין זה אמר פוסק הדור, כי זה חילול השם לקחת את הכספים הללו.

הרב גרוסמן המוכר כחרדי וחסידְאהוד מאוד בציבור ואמן ביחסי ציבור, הוא משענת הלכתית לרבים המחזרים אחרי כספי האוונגליסטים וחבל שהוא נוטל על כתפיו הצרות את האחריות הזאת. קיראו מה אומר על כך הענק בתורה וחסידות האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל. שאול שיף.}

בתוה"ק (ויקרא יט, טו) לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך. יבואר בהקדם מאמר הגמרא (שבת י.) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפי' שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. וכבר עמדו שם בתוס' (ד"ה דין) לבאר יתור הלשון דין אמת לאמיתו, וכתבו דאתי לאפוקי דין מרומה.

נראה לפרש עוד על-פי מה שכתב הרה"ק משינאווא זי"ע בדברי יחזקאל (פרשת משפטים) בביאור מאמר הזוהר (שמות צד. ר"פ משפטים) פתח רבי שמעון ואמר, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, תרגום, ואלין דיניא דתסדר קדמיהון, אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה. עכ"ל. ולכאורה אין מובן שייכות ענין הגלגול לפרשה זו. וכתב שם לפרש, דהנה לפעמים בא לפני הדיינים דין תורה שעל פי דין יש לחייב אחד מהם ולזכות את חבירו, בשעה שהאיש שיצא חייב בדינו יודע בעצמו בבירור שהצדק עמו. כגון שהאחד טוען מנה לי בידך והלה טוען לא היו דברים מעולם, אולם אינו יכול להישבע, דקיי"ל (שבועות מז.) המחוייב שבועה ואינו יכול להישבע משלם וכדו', ובאמת הנתבע יודע בוודאות שלא היה לו שום עסק עם התובע. ובעינינו יפלא איך יצא משפט מעוקל. אכן הדבר יובן ע"פ סוד הגלגול, שבגלגולו הקודם עשק הנתבע את התובע, על כן נגזר עליו לפרוע לו בגלגול זה את חובו שלא כדת. אתד"ק עיי"ש.

הרה"ק משינאווא לא הביא סייעתא לדבריו, אכן, לדעתי, ברור שהתכוון למעשה זה שהובא בספרים, שפעם אחת ציוה האר"י הקדוש את תלמידו רבי חיים וויטאל ללכת אל מקום מסויים סמוך לים כנרת ושם יראה דבר נפלא. מיהר מהרח"ו והלך אל המקום ההוא כמצות רבו. בעמדו שם ראה והנה בא שמה יהודי בריא בשר ולבוש מעדנות, ופשט את מלבושיו וירד לרחוץ במימי הכינרת. כשסיים לרחוץ עלה מן הים בחיפזון, לבש את מלבושיו, והלך לדרכו, כשהוא שוכח שם את אפונדתו שהיתה דרכה להיות חגורה על מתניו ובה היה טמון צרור מעותיו (כפי שהיה נהוג מלפנים במדינות ערב, ולאחר מכן גם במדינת פולין, להטמין שם מעות ודברי ערך מחשש גניבה).

לא עברה שעה מועטת והנה הגיע לרחוץ שם איש צעיר

המשך בעמוד הבא...

לימים, הלה הבחין בחגור האבוד ואוצר בתוכו, ולא האמין למראה עיניו, הגביהו במהירות וברח משם בחיפזון מתוך שמחה על המציאה הכשרה שהתגלגלה לידו (כי היו שכיחים שם גויים, ולא היה המקום ההוא רה"ר שרובה ישראל (עי' ב"מ כד:)). אחר דקות ספורות הגיע לשם יהודי נכבד וזקן, והחל לפשוט את בגדיו כדי לרדת לרחוץ בים. לפתע הופיע שם האיש הראשון שאיבד את צרור כספו בקוצר רוח ודאגה לחפש את ממונו, וכשמצא שם את הזקן התחיל להרעים עליו בקולו: גנב זקן השב לי את כספי, הלא לא עברו כי אם דקות ספורות מאז איבדתי כאן את צרור כספי, ובודאי לא עבר כאן אדם זולתך, לבטח הטמנת את כספי בקרקע, ועתה אם תאמר לי היכן כספי הרי טוב, ואם לא אהרגך נפש. הזקן בכה לפניו באמרו שאין לו שום ידיעה היכן הוא כספו. אך הלה לא האמין לדבריו, והתחיל להכותו בלי רחמנות, ושיבר את כל עצמותיו עד זוב דם. לבסוף כשראה המאבד שלא הועיל לו כלום, עמד והלך משם בפחי נפש.

הבין מהרח"ו שלראות את החזיון הלזה שלחו רבו לאותו מקום, אולם באשר עדיין לא הגיע אל המדריגות שנתעלה בהן לבסוף, לא הבין את פשר הדברים, וחזר אל רבו ושאלו מהו הטעם והסיבה בכל מה שאירע. נענה האריה"ק ואמר, אכן על כך שלחתיך להראותך היאך השי"ת מנהיג את עולמו, אשר גלגל הוא שחוזר בעולם (שבת קנא:), וכל מעשי השי"ת הם בדין ובמשפט. הנה האברך המוצא בגלגולו הקודם תבע את האיש המאבד לדין תורה על עסק ממון שהתחייב לו, ובאמת היה הדין עמו, והיו לו הוכחות לצדקת טענותיו, אלא שהדיין - שהוא הינו האיש הזקן הלזה בגלגולו הקודם - נטל שוחד והטה את הדין. שלשתם נסתלקו מן העולם ועמדו לפני בית דין של מעלה, ושפטום על כל מעשיהם, עד שהגיעו למעשה זה, ופסקו את דינם שיחזרו שלשתם לעוה"ז בגלגול. ונגזר שהאיש שנטל את ממון חבירו שלא כדין יאבד את אותו סכום ממש, וימצאהו האיש השני שבגלגולו הקודם הוציאו ממנו ממון שלא כדין ויזכה בממונו המגיע לו, ואילו השלישי שהוא הדיין קיבל את דמי הפסק ולקה על עסק השוחד שלקח אז (והיה הדיין מוכרח להתגלגל עמהם, שאלמלא היו המאבד והמוצא באים לדין, היה הצדק עם המאבד, לכן היה הדיין צריך להתגלגל כדי שתוטל עליו האשמה ויזכה המוצא בשלו). וזה מעשה נפלא. כיוצא בזה ישנם בעניננו עוד סיפורים רבים ונפלאים הידועים לי בבירור שאירעו אצל צדיקי אמת, אלא שסיפור זה שאירע עם האריה"ק ומהרח"ו נודע יותר בבירור, וממנו נלמד לדעת כי אלקים נצב בעדת א-ל (תהלים פב, א) להורות כדין. (עי' בעש"ט עה"ת ר"פ משפטים במקור מים חיים אות א', שהביא שם עובדא זו על המגיד הק' ממעזריטש זי"ע, שביקש מרבו הבעש"ט הק' זי"ע שיאמר לו פירוש הזוה"ק הנ"ל על ואלה המשפטים, ושלחו ליער וכו' עיי"ש).

זהו שאמרו בזוהר, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, תרגום, ואלין דיניא דתסדר קדמיהון, אלין אינון סדורין דגלגולא וכו', שלא נוכל להבין צדקת משפטי ה' אלא על ידי סוד הגלגול. ונראה להוסיף, שלכן הביאו בזוהר את לשון התרגום ואילין דיניא דתסדר קדמיהון (וכבר פירש כ"ק אאמו"ר זי"ע את לשון התרגום לדרכו (צבי תפארה ע' כ"ט)), לרמז שסדר הדינים אינו כפי הנראה לעת עתה, אלא סידורם הוא קדמיהון, על פי הגלגולים הקודמים מלפני מאות שנה.

אשר על כן, הדיין הבא לפסוק את הדין, עליו להתפלל אל השי"ת שיזכה לפסוק את הדין כפי שהוא נפסק בשמי מעל. שלא יהיו דבריו נכונים על פי המציאות הנראית עתה בלבד, אלא יהיו נכוחים וישרים גם על פי מה שאירע עמהם בגלגוליהם הקודמים. ואם בגלגולם הקודם היה אחד מהם חייב לחבירו ממון, יפרעהו עתה, וטובה היא להם שבזה יתנקו מעוונם ויפטרו מן הדין של מעלה...

מהאי טעמא חמור כל כך איסור ההליכה לערכאות, שאמרו עליו חז"ל (ראה מדרש תנחומא ר"פ משפטים) שהוא כמודה בעבודה זרה, לפי שהמאמין בה' לא יקריב את דינו אלא לפני בית דין ישראל, מפני שהוא יודע כי משפטי ה' אמת צדקו יחדיו (תהלים יט, י), הכוונה שמשפטי ה' המה אמת וצדק כאשר נצרף יחדיו את כל תהלוכות האדם מיום הוולדו בגלגולו הראשון עד עתה. המתבונן על הדבר כפי שהוא עכשיו בלבד, נראה לפעמים בעיניו שהמשפט מעוקל, אכן המתבונן על כל מעשי האדם יחדיו, יבין את כל הדברים לאשורם. בידעו שאף שאכן עתה הוא נקרא בשם "יעקב", יתכן שבגלגולו הקודם היה נקרא בשם אחר. ואם בגלגולו זה הוא אשכנזי, יתכן שבגלגולו הקודם היה ספרדי, ואף גם יתכן שהיה אז בין אנשים שאי אפשי לנוקבם בשמם. אלמלי היה האדם יודע מי הוא באמת, היה מבין דברים הרבה, לא היה מתרעם על שמנע ה' ממנו פרי בטן, לא על שמת בקוצר ימים, והעני לא היה מתאונן על עניותו וכדו', כי אז היה יודע כי משפטי ה' אמת, אלא שהם צדקו יחדיו, כשמתבוננים בכל גלגוליו כאחד. אבל המביא את דינו לפני עובדי כוכבים בידוע שאינו מאמין ח"ו בהשגחה פרטית, בהשארת הנפש, וברזא דגלגולא, ובזה הוא מייקר את שם האלילים רח"ל....

*

אין בי כח המעצור, ובאמת היה ברצוני לעורר על ענין זה לפני חדשים מספר, אלא שמנעוני מלדבר בזה, ברם ההכרח עתה עמדי להזהיר כיוצא בזה עוד, הן אם ישמעו לי והן אם לא ישמעו לי, אודות מה שנוטלים מן הגויים עוד ועוד ממון להחזקת תלמודי תורה וישיבות, באופן שכל חיותם היא מכספי הממשלה, בפרט כאשר לקיחת הכסף אינה בדרכים כשרות כדבעי.

יודע אני בצערן של תלמידי חכמים, ומי כמוני יודע עד כמה גדול הדוחק וחסרון הממון השורר בישיבות, עד שאין בידם לפרוע את חובותיהם. בכל זאת אין די בכך לפטור את עוון חילול השם ובזיון התורה היוצא ממה שפונים אל הגויים ועושים מעשים אשר לא יעשו, כי הרי סוף סוף אדם עושה מעשה בסתר (לא אקרא לזה "אדם עובר עבירה בסתר") והקב"ה מפרסמו בגלוי (ע"פ אבות פ"ד מ"ד ועיין רש"י שם), ולאחר מספר שנים הדבר מתגלה. לא חסרים רשעים ומוסרים אשר עינם צרה בהצלחת יראי ה', וכאשר יחשבו שאמריקא הופכת להיות חרדית יותר מדי ושהחסידים נעשים גדולים מדי, ילכו אל הגוי וילחשו באזניו וימסרו להם את הנעשה בינינו. הללו יודעים מה שנעשה הרבה יותר טוב ממה שאני יודע וממה ששאר בני אדם יודעים. עד שלבסוף יוצא מכל

המשך בעמוד הבא...

זה חילול השם גדול שאומרים על בנ"י שגנבו וגזלו, ויהודים צריכים לברוח ולהתחבאות בכל קצוי תבל, זה בורח לארץ ישראל, וזה למדינה אחרת. הם מתרצים את עצמם באמתלא שכל מעשיהם לשם שמים, אין אני יודע מחשבות, ולא אדע אם כוונתם באמת לשם שמים, או שכוונתם לצורך עצמם, רק הקב"ה הוא היודע מחשבות, אולם דבר אחד ברור שיש במעשים אלו עון חילול השם בל יכופר.

כבר עוררתי בענין זה לפני כעשרים שנה מיד אחר שחזרתי לכאן מארץ ישראל, והמצב הוטב אז מעט, אך חזר אחר כך לקדמותו, וענינים אלו ממשיכים להתגלגל ביניינו כסרטנים ממש. אין ברצוני להיכנס לפרטים במה שסבורים במקומות אחרים בעניין זה, אשר הם מהפכים דברי אלוקים חיים ממש. כסבורים הם שבאמריקא הותרה הרצועה, ובאמת בעיקר לקיחת ממון מגויים על החזקת תורה קיי"ל (סנהדרין כז:) שהלוקח צדקה מן הגוי בפרהסיא הוא פסול לעדות...

עוד יודעני שבני אדם מתרצים את עצמם[ולוקחים כספי תרומות ממי שאינם יהודים באמתלאות שונות, שאומות העולם גובים מאיתנו מיסים וכדו', אכן כל זה נכון אלמלא החילול השם שיוצא מזה, ואלמלא שלבסוף משלמים על כך בכפלי כפלים עד שהדברים נוגעים בדיני נפשות ה' ישמרנו, אבל עתה אשר באו מים עד נפש ממש, וכי יתכן לומר שעדיין מותר ליטול מהם...

כבר לפני כמה חדשים רציתי לעורר על זה, אלא שבאו אלי וביקשו ממני שאשתוק ולא אדבר מזה, אכן לא אוכל עוד לחשות, והדברים יוצאים ממני מעצמם, וההכרח עמדי לומר את אשר אני רואה. כבר עוררתי בענין זה גם מלפני כשלשים שנה למי שזוכר, אכן המצב נהיה גרוע יותר ויותר. ובאמת אין להשוות את מצבנו היום למצבנו אז ב"ה, כי בימים ההם בצאתנו מורעבים ממחנות ההשמדה אשר שם חיינו מכספי האונרר"א, עדיין היינו "ירוקים" לגמרי באמריקא, ועדיין היינו נזקקים לחסדי הג'וינט וכדו'. אולם הן עתה בני ישראל הסתדרו ב"ה, ורכשו לעצמם בתים רהיטים ותכשיטים וכדו', כיאות לישראל בני מלכים הם, וב"ה יש כבר לשודדים מה לשדוד אפילו מיהודים חסידים, כאשר אזינו שומעות מפה ומשם ששודדים התנפלו על נשים ברחוב העיר ושדדו מהן את תכשיטיהן. ואלמלי היו נשים אלו נותנות את המעות שהוציאו בשביל התכשיטים להחזקת תורה, לא היו באות לידי כך. מוטב היה להן אם היו מוציאות את כספם לצורך חינוך ילדיהן לגדל בנים ובנות יראי ה'. ועכ"פ בצאתן בחוצות לא היה להן להתקשט כל כך, ולמשוך את עין השודדים...

הנני מחוייב לבקש ולהזהיר, לטכס עצות כדת מה לעשות טרם נאחר את המועד. העמדנו את עצמנו בדרך לא טובה עד שאין לישיבות שום אפשרות קיום לולא עזרת הגויים, הן באיסור והן בהיתר, הן בגניבה והן בגזילה, ובלעדי הגויים והרשעים אין כלום, וכדי להחזיק ישיבות ההכרח לעבור על כל העבירות שבתורה ולחלל את השם רח"ל. עלינו לחשוב מחשבות להעמיד את מוסדותינו על יסוד התורה, ולא על יסוד הטומאה ויסודות גניבה גזילה וחנופה ושאר מיני רשע...

באמריקה אין שכיחים כאן דיני תורה כלל, על כן עושים מעשים כאלו הממיטים עליהם אסון. כגון אלו הנותנים למוסד חמשת אלפים דולר על מנת לקבל בחזרה ארבעת אלפים ותשע מאות דולר, ומבקשים קבלה על סך חמשת אלפים דולר, כדי שינוכה להם כל הסכום שנתנו כאילו לצדקה מן המס. וכשהדברים יוצאים לאור ומתגלים הם מוכרחים לברוח על נפשם.

מכיון שמוסדות התורה נשענים על יסודות אלה, יוצאים ממוסדות אלו תלמידים שאינם הגונים בורים ועמי הארצות, ואין אנו רואים הצלחה במעשי ידינו, כי מרשעים יצא רשע (שמואל א' כד, יד). דין גרמא שכמעט אין בנמצא נער תלמיד חכם ובר אוריין, ובת ישראל בעלת יראת שמים אמיתית שיש בה אהבת תורה, שלא תרצה להינשא אלא לאברך ת"ח שנפשו חשקה בתורה. הכל מפני שהמוסדות ניזונים מעיקרם ממקורות שאינם טהורים...

מאחר שבני ישראל אינם מתנהגים כהוגן, אזי כל יהודי חפץ לחיות חיי פאר כחיי הכומרים והפריצים. כשיהודי עובר ורואה איזה רהיט נאה בבית הגוי, מיד באה אשתו ואומרת לו, בטלן, וכי לא ראית את הרהיטים החדשים שהביא הגוי מפאריז, אף אני כמותו רצוני ברהיטים חדשים מפאריז או מיפאן. בשבוע האחרון נאמר לי שאנשים נוסעים אף למדינת רומניא לקנות רהיטים, כי רהיטי רומניא הם מהודרים מאד פלאי פלאות אשר זולתם אי אפשר לחיות... כן כשמשיאים אחד מילדיהם מוציאים עליו אולי כעשרים וחמשה אלף או שלשים אלף דולר (יתכן אף שיצחקו עלי על שנקבתי סכום קטן כזה), ומוציאים ממון ודמים על אורות ותמונות וכדו' כדי שיזכרו את החופה לנצח אפילו זמן רב אחר שכבר נתגרשו כנהוג... כיון שרצונם להתדמות אל הגויים.

זהו שרמזו חז"ל באמרם מזונותיו של אדם קצובים לו - כפי צרכו - מר"ה ועד ר"ה, שנאמר כי חק לישראל הוא, כפי הנאות לישראל, ולא כפי הנאות לכהני פרעה. חקם של ישראל אינו חקם של הכומרים, ואפילו הרבנים והאדמו"רים אין נכון שיגורו בדירה נאה כדירת הכומר להבדיל. הכומר שאין לו עולם הבא מגיע לו ליהנות לכה"פ בעולם הזה, אך יהודי המאמין בחיי עוה"ב למה לו כל דברים הללו למשך השנים הספורות שהוא חי בעולם השפל, וכי במותו יקח עמו את רכושו, או שדעתו להעמיד בממונו מצבה מפוארת על מקום קבורתו. המאמין בהשארת הנפש אין לו לחיות כחיי הכומרים.

מאחר שאין בנ"י נזהרים בזה, בסופו של דבר אין להם מעצמם כדי סיפוקם, ולצורך מזונותיהם של ישראל - כי חק לישראל הוא - צריכים להגיע לידי הגויים והכומרים - כי חק לכהנים מאת פרעה. תחת שיהיו מזונותיהם של ישראל קצובים להם מראש השנה המה אוכלים את חקם אשר נתן להם פרעה.

לא זו בלבד, אלא שכדי לקבל מן הגויים כסף צריכים בנ"י לנסות להשוות את מעמדו של רב או תלמיד ישיבה למעמדו של כומר או סטודנט, ותובעים מן הממשלה שבאותו סכום שהם קוצבים בשביל התלמידים הלומדים לימודי כמורה להיות כהני פרעה, כן יתנו להבדיל בין טומאה לטהרה לתלמידים הלומדים רבנות, ומזה נובעים כל הצרות...

*

המשך בעמוד הבא...

אין רצונו של השי"ת שנדבר סרה על בני ישראל, אלא מוטל עלינו ללמדם ולהזהירם ולבקש מהם ברחמים ובתחנונים שישמעו ויטו את אזנם ואת שכלם לראות עד היכן שקעו וירדו מטה מטה, ולהתבונן בכל הצרות והפורעניות המתרגשות ובאות לעולם. אנשים שהם היום עשירים, למחר אין להם מאומה, ברגע אחד אנשים עולים ויורדים, יום אחד הם מתנשאים ולמחר נופלים, יום אחד עשירים כקורח, ולמחר מחוסרי לחם רח"ל, כי לא לעולם חוסן (משלי כז, כד).

עלינו לבקש מאת בני ישראל לבל ישמחו אל גיל כעמים, ולא יבזבזו את כספם כמנהג הגויים. מקומם של בני ישראל אינו בין הגויים ולא בין בעלי תאוות. בימינו אי אפשר לחיות על פת במלח ומים במשורה, אולם בכל זאת עלינו להשתדל כפי האפשרות להסתפק במועט ולצמצם בהוצאות, ולהעדיף להוציא את הכסף הזה על חינוך, על תורה ועל מצוות, להחזיק אברכים שנפשם חשקה בתורה מבלי שיזדקקו לחסדי הגויים והכופרים.

*

ברור כשמש שכל הצרה שהמיטה אסון על העולם נובעת מן הדבר הזה, שהרי נודע שיעקב ועשו חלקו ביניהם נחלת שני עולמות, יעקב בחר לו את העוה"ב ועשו הרשע בחר את העוה"ז, נמצא שאליבא דאמת אין לבנ"י חלק ונחלה בעולם הזה כמבואר בספרים. ומה שאנו נהנים מעוה"ז, הוא רק מפני שאי אפשר לנו לחיות בלא לחם לאכול ומים לשתות. חלקנו בעוה"ז דינו כדין הדרך דקיי"ל (ב"ב סד.) המוכר את הבית לא מכר את הבור ולא את הדות ואינו צריך ליקח לו דרך. אך אם אנו נוטלים יתר על ההכרח נמצא שאנו נוטלים מחלקו של עשו הרשע, ועשו הרשע חוזר ותובע מאתנו את חלקו...

יש עוד בנדון זה לימוד ארוך, אלא שאין כוחי להאריך עתה בזה, אך עכ"פ זאת אבקש שילמדו וידעו שאין זה מן החכמה למכור את המצוות המועטות שישנן בידינו עבור יהלומים או בתים, ועבור דברי הבל הוללות ותאוות. עלינו למאוס בדברים אלו ולבקש שהשי"ת ישמרנו מהם. לכל הפחות את השכר המועט המגיע לי על מצוה כלשהי שאולי בכל זאת עשיתי פעם, עלי לבקש רחמים שלא אקבל את שכרי באופן של ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו (דברים ז, י), אלא יהא שכרי משומר לעלמא דאתי. על כן אם השי"ת בעזרי ונשארו בידי מעט מעות, אוציאם על עניני חינוך הבנים והבנות, לבנות בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולהחזיק תלמידי חכמים שנפשם חשקה בתורה כנהוג מקדמת דנא.

*

אזכיר כאן לטובה יהודי שבהיותי נער צעיר מלפני כששים שנה התאכסנתי פעם בביתו, שמו רבי הערש יוסף בינדיגער ז"ל מעיר פרעמישלא [הוא לא הניח אחריו בנים אבל יש לו כאן קרובים רבים. ר' הערש יוסף זה נתגדל עוד בצאנז, והסתופף בצל הרה"ק משינאווא רבות בשנים, היה יהודי חשוב מאד, וזכה לעשירות גדולה מעסקי היי"ש שהתעסק בהם. היה לו בית גדול בעיר פרעמישלא ובו חדרים רבים, וכל חדרי הבית שמשו לבתי הכנסת אורחים, שכל מי שרצה היה יכול להיכנס לאכול וללון שם חינם אין כסף. פרעמישלא היתה עיר גדולה והיו נקלעים אליה מאות יהודים, ובביתו היו מתארחים כל מי שלא היה לו היכן לשהות. ואם אירע שנקלעו לביתו אורחים רבים שלא היה המקום מספיק לכולם, היו הוא וזוגתו מרת מרים (שהתגדלה בבית זקה"ק מצאנז, וזקה"ק היה מברכה בין צאצאיו בכל ליל שבת) מוסרים את מיטותיהם לעניים לישון בהם, והם היו ישנים במטבח על הרצפה.

מאחר שכבר התחלתי לספר אסיים את העובדא (הגם שאין זה כ"כ מן הנימוס), בביתו של ר' הערש יוסף היה מתקבל כל יהודי ויהודי יהיה מי שיהיה בלי שום הבדל, והיו נקלעים לשם ארחי פרחי קרועים וטלואים, והמאחרים לבוא היו ישנים על מיטתו של בעל הבית. מלפנים לא היו כל אמצעי נקיון כמו בזמננו, ועל ידי העניים שהיו מצויים שם רחשו כנים בכל הבית, ואף כשהיה ר' הערש יוסף העשיר נכנס אל בית החרושת שלו היו כנים מרחשים עליו. והיו אנשים מביטים עליו בתמהון, באמרם, מה אירע עמכם "הער בינדיגער".

כשנפטר ר' הערש יוסף מן העולם הספידו הרה"ק רבי פנחס (ר' פיניעלע) מאוסטילא זצ"ל חתן הרה"ק מבעלזא זצ"ל, ואמר, רבי הערש יוסף, תחת אשר בחיים חיותך ריחשה עליך רימה בשביל העניים, הנני מבטיחך שלא תשלוט על גופך רימה ותולעה. ורעשה אז כל המדינה על הבטחה זו שהבטיח הרה"ק ר' פיניעלע שהיה גאון וקדוש עליון.

עסק חליפין זה שעשה ר' הערש יוסף הוא עסק טוב יותר ממה שיתפטם האדם בעוה"ז, ובמותו יהיה לתולעים הרבה מה לאכול ממנו. על יהודי לחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה (אבות פ"ב מ"א), ולדעת כי לא במותו יקח הכל, ולא ירצה לחיות כגוי ולא ליהנות מן הגוי, לא שהגויים ירצו לתת לנו, ולא שאנו נרצה ליטול מהם.

כדי שנוכל להימנע מלחיות מן הגויים ישנה עצה אחת, שנחיה כמו שחיו אבותינו ואבות אבותינו, באונגארין, בפולין ובליטא, כפי שיהודים היו רגילים לחיות. אין מן הנכון שיהודי יגור כאן בבית אשר בארצות מולדתנו לא גר בבית כזה אלא הכומר או הגראף. אלא כל יהודי יתבונן איך היה אביו חי פעם, וכאשר חי אביו כן יחיה גם הוא באמריקא. כאשר כן נעשה ונצמצם בהוצאות המאכלים והמלבושים והמגורים וכדו', אז יהא לישיבות די סיפוקם והותר, עד שכאשר נראה את כספי הגוי נירק עליהם בתיעוב, ונדע שהם טמאים ומטומאים ולא נרצה מהם. ובאופן זה לא נצטרך לסכן את נפשותינו עבור הכסף להיות מאלו אשר ממונם חביב עליהם יותר מגופם ח"ו, אלא יהא חביב עלינו הגוף שלא תשלוט בו רימה ותולעה יותר מן הממון, ולא נבוא עוד לידי חילול השם.

עלינו לבקש מאת השי"ת שירחם על בני ישראל, והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו, ויביט ויראה שכל מעשינו הוא רק מחמת טפשות, ונדמינו לילדים קטנים המתעקשים לקבל מיני מתיקה ושאר הבלים שאינם נצרכים לו באמת. עדיין אנו נמצאים בצרה ובגלות, השי"ת יעזרנו ויקבץ נידחנו מארבע כנפות כל הארץ ויביאנו אל הארץ הקדושה ארץ זבת חלב ודבש, ונהיה סמוכים על שולחן גבוה, שהשי"ת הוא שיתן לנו את פרנסתנו כאוכלי המן, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

יש לשוטר משהו אישי נגדך - או - סיפורו של דודו טופז

השוטר החוקר אינו חבר שלך, גם לא ידיד.

המסר "הסמוי" כי ברצונו לסייע בידך ולהיטיב את מצבך בא לזרות חול בעיניים ולפזר ערפל קרב.

התחושה שתיווצר כי החוקר יכול להפוך לידיד אמת בשעת צרה, בטעות יסודה ואין לה כלל על מה שתסמוך. כל כוונתו להרע את מצבך ולהפילך בפח.

אם יאמר לך כי שיתוף פעולה ייטיב את מצבך דע כי מדובר במניפולציה אשר כל עניינה שאיבת מידע אשר תשמש לך לרועץ.

"אם תודה תשוחרר ואם לא תודה תיעצר" - לא נכון.

בכל מקרה יעשו את המירב להביא למעצרך.

נחקר אשר עבר לילה בלא שינה, בתא מעופש ומצחין, בקרב פושעים ופשפשים, לאחר שחירותו ניטלה ממנו וכבודו נרמס, הינו קרבן נח לחקירה.

אל תפחד מאיום המעצר. צא מתוך הנחה כי תיעצר בכל מקרה וכי לא יאונה לך כל רע.

מסירת מידע ושיתוף פעולה במטרה להשתחרר בטעות יסודה, לא רק שסביר להניח שלא תשוחרר משום ששיתפת פעולה, אלא שלא מן הנמנע כי דווקא דברים שמסרת בחקירה הם אשר יביאו למעצרך.

בכל מקרה, בראיה לטווח ארוך, דברים אלה ישמשו נגדך.

וכן, מותר לו לשוטר, על פי דין, לרמות, לשקר ולהוליך אותך שולל במהלך החקירה בכדי להוציא ממך הודאה.

נכון, הפסיקה תעשה שימוש בביטויים מעודנים יותר אבל בפועל - זו אותה הכלה.

"אנחנו יודעים עליך הכל" יאמרו לך בביטחון "כדאי לך לספר לנו מצדך רק כדי שיתחשבו בך".

לא נכון! אם הם היו יודעים הכל ולא היו צריכים להוכיח כלום, לא היו מבקשים ממך להודות או מציעים לך טובות.

אגב, גם אם הם "יודעים" הם עדיין צריכים להוכיח.

החוקרים יציגו בפניך את כל מה שהם יודעים בתור "דוגמא" "רק" כדי שתשלים מרצונך את התמונה. לא אחת זה כל מה שיש להם ואתה באמת משלים את התמונה וכורה לעצמך... בור.

לאחר שנים רבות של עיסוק במשפט פלילי - עבירות "צווארון לבן", גיליתי כי באחוז נכבד מאד של התיקים, הראיה העיקרית ולעיתים היחידה נגד הנאשם הינה דבריו שלו עצמו בחקירת המשטרה. אלמלא הם, היה נחלץ מהעניין בקלות רבה יותר ואף מצליח לצאת זכאי לחלוטין בדין.

הטענה שתשמע מצד החוקר כי יש להם מידע רב נגדך וכי כל רצונם ליתן לך הזדמנות להסביר, להשלים, להבהיר וכיו"ב, אינה עולה תמיד בקנה אחד עם העובדות.

קרא היטב את הדברים אשר נכתבו לכאורה מפיך בטרם תחתום עליהם. טענות כי דבריך נרשמו שלא כהלכה, הוצאו מהקשרם, הובנו שלא כהלכה, שובשו, או נרשמו באופן חלקי תוך השמטת עיקרי הדברים, חלקם או רובם, לא יתקבלו בדרך כלל בבית המשפט. הטענה כי חתמת תחת לחץ, בלי לקרוא, מתוך עייפות ואמונה בשוטר וכי כעת מתברר שהדברים אינם נכונים, יזכו לרוב בבית המשפט לביטול מוחלט במסגרת חיוך מזלזל ומלא בוז, כאילו לא ברור לשופט מאין הרהבת עוז בנפשך להעלות טענות חצופות שכאלה.

אם כתב היד אינו ברור, עמוד על דעתך כי יעברו אתך מלה מלה, תוך קריאה משותפת.

ההנחה המפוקפקת כי השוטר חסר כל אינטרס בתיק ואין לו כל ענין אישי בתיק, הינה מאושיות היסוד המנחות את רוב השופטים הפליליים. לא אחת יש לחוקר אינטרס אישי לפצח את הפרשה, לעיתים בכל מחיר. אבל לא תמיד - לפעמים זה יותר מכך.

השאלה המזלזלת "השוטר מכיר אותך? יש לו משהו אישי נגדך" תרחף בתוך מוחו של השופט כעננה כבדה. לפרקים תוצג כשאלה מפורשת ולעיתים בלא קול. בשני המקרים השאלה רטורית והתשובה עליה ניתנה מראש.

עם זאת, אספר לכם על מקרה בו ג.ק., פרקליט חבר מן המניין, ידיד קרוב ותובע משטרתי, סיפר לי כי היה עד לסיטואציה, בה פנה ביהמ"ש בסרקאזם לנאשם: "השוטר מכיר אותך? יש לו משהו אישי נגדך?"

"ג.ק., פרקליט חבר מן המניין, ידיד קרוב ותובע משטרתי, סיפר לי כי היה עד לסיטואציה, בה פנה ביהמ"ש בסרקאזם לנאשם: "השוטר מכיר אותך? יש לו משהו אישי נגדך?"..."

הנאשם קפץ כנשוך נחש והשיב בחיוב "אם הוא מכיר אותי? ועוד איך מכיר אותי..."", רטן והוסיף כי יש לו, לשוטר, חשבון ארוך איתו. הוא, הנאשם, והשוטר שכנים זה מכבר, הם מסוכסכים קשות ומצויים בעימות קשה ומתמשך בשל גדר ההפרדה הגובלת בין החצרות, כבר שנים. כבר חודשים שהתרגולת של השוטר מפריעה לכל השכונה לישון בבוקר ולא מזמן הכלב שלו עשה עם כולם חסד וטרף לשוטר את התרנגולות. "שיהיה לכפרות" קרא הנאשם לסיום והודיע כבל עם ועדה כי נציג החוק הבטיח לסגור איתו חשבון.

לסיכום פרשת מערכת היחסים בין האזרח לשוטר, חשבתי לחלוק עמכם מעשיה ששמעתי פעם מדודו טופז. כן, אותו דודו טופז. נהג אחד עוצר בכיכר המדינה סמוך לשוטר ושואל את נציג החוק "איך אני נוהג?". השוטר בוחן אותו וקובע: "בסדר, סע". האיש עושה סיבוב, עוצר פעם נוספת ליד השוטר ומברר שוב איך הוא נוהג. השוטר מביט בו בחוסר סבלנות ומפטיר "בסדר, אתה נוהג בסדר, רק סע". בפעם השלישית השוטר מתחיל לאבד את הסבלנות וצועק עליו "בסדר, אתה נוהג בסדר גמור, מה אתה רוצה?" אז הנהג מחייך מבויש ושואל: "אז תגיד לי כבוד השוטר, למה לא נותנים לי רישיון?"

נכון, אצל דודו זה היה יותר מצחיק, מצד שני כבר אמרו רבותינו: כל המביא דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

מצד שלישי, אני לא בטוח כמה כל הסיפור היה משעשע בימים טרופים אלה את דודו.

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שביבים / שאול שיף

כל מבקשי ה' ישיגוהו בין המצרים

בספר "עבודת ישראל" פרשת מסעי, מביא את דברי המגיד הגדול ממזריץ', רבי דב בער זי"ע, על הפסוק באיכה: "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". וכך אמר: כל מי שרודף להמליך את הבורא, יוכל להשיג יותר בימים אלה של בין המצרים. משל: כאשר השר יושב בביתו, לא כל איש יכול לבוא פנימה, מה שאין כן בעת שהשר עובר בשווקים וברחובות חוץ לפלטרין, אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שוועת כל הקוראים בשמו. כך בזמן הזה, כאשר (השכינה הקדושה) כציפור נודדת, הרשות נתונה לכל אדם להתקרב למלכו של עולם. ומוסיף המחבר: הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה, שבו יוולד מנחם ויגאלנו במהרה, וישמח ה' במעשיו והייתה לו המלוכה כימי קדם.

וכתב בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תקנ"א סי"ח) צריך ליזהר מי"ז בתמוז עד תשעה באב, שלא לילך יחיד מד' שעות עד ט' שעות (רמ"א: משום דבהן קטב מרירי שולט), ולא יכו בתלמידים בימים ההם.

וכותב ב"אמרי שמאי" כי המקור לדברי השולחן ערוך הוא ממדרש רבה איכה (פרשה א' אות ל') דאם מכים בימים ההם אפילו בדבר שאינו יכול לגרום למכה רצינית, קיימת סכנת נפשות. ולכן נתן רבי יוחנן הוראה שלא ילמדו עם הילדים בימים אלה מארבע שעות בבוקר (שעה עשר), ואולי זהו המקור לימי החופשה שבזמנינו?

שני פיות או אחד?

הגמרא בירושלמי במסכת ברכות פרק ראשון הלכה ב' מספרת:

רבי שמעון בר יוחאי אמר אם הייתי עומד על הר סיני בשעה שהתורה ניתנה לישראל הייתי מבקש מלפני הקב"ה שיברא לבני אדם שני פיות. (כדי ש)עם פה אחד יעסוק בתורה ועם הפה השני יעסוק בצרכיו. חזר (בו) ואמר (רבי שמעון בר יוחאי): אל לנו להרהר אחר מידותיו של הקב"ה שברא לאדם רק פה אחד. (שכן), ומה אם אנו שיש לנו רק פה אחד אין העולם יכול (ח"ו) להתקיים מהמלשינות ולשון הרע, אם היו לאדם שני פיות כמה לשון הרע היה מדבר!

האדמו"ר מאלכסנדר "יורד" על חסידיו

באחרונה, מיד עם תום התפילה, בבית המדרש שבו הוא מתפלל, הטיף האדמו"ר מאלכסנדר שליט"א לחסידיו, דברי מוסר לא קלים, בלשון המעטה. אחרי שביקשם להתמסר יותר ללימוד תורה, תוך שהוא מביא דוגמאות מחסידים המוכרים להם, שהיו טרודים ביותר בעבודתם ובכל זאת קבעו עתים לתורה, עבר האדמו"ר שליט"א לדבר על צורת הלבוש של החסידים עצמם. וכך אמר האדמו"ר: "והעצה להשפיע על הנשים (שילבשו "בגדי צניעות ולא בגדי רחוב") היא על ידי שהבעל יתנהג כראוי ויתחזק יותר בענייניו. שהרי אפשר לראות אצל אברך, שעל אף שלובש בגדי חסידים, לעומת זאת יש לו ירידה בדברים אחרים, ורואים איך שפתאום די פיאות ווערן פארלוירן, די ברילן ווערן פארדרייט, און מען ווערט אליין פארקראכן (קשה מאוד לתרגם לעברית את המשפט הזה, אבל משמעו: הפיאות פתאום נעלמות, ושמא הכוונה למוחבאות, המשקפיים הפוכות והוא עצמו מצוי במחוזות אחרים, רמז למחשבות שאינן בטהרתן). וזה גורם שההתנהגות של בני הבית אינה כראוי, ולפעמים ממש בדברים שהם בגדר "דת יהודית". וצריך לדעת שלא שייך השראת השכינה בבית שאין נזהרים בזה. ומכבר אמרתי לבחורים, שבשידוכים צריך להתנות מראש שהפאה, הבגדים והגרביים יהיו בהכשר של רב, שעליו סומכים בכשרות הבשר ובשאר שאלות[המשפט האחרון תורגם מיידיש.

"מוסר של גזילה ורציחה"

"...וכמדובר כמה פעמים מה שראינו בדורות אחרונים, שדווקא אותו עם שבנה את כל התרבות שלו על שכל והבנה, וְכָלָל בזה גם חכמת המוסר, הנה כיוון שכל זה הי' מיוסד על שכל האדם, הביא "מוסר" זה לידי גניבה ורציחה, וכל דבר שהוא היפך "שמועה נאה" - לא רק מצד אמונת ה', אלא גם מצד "מוסר" בפני עצמו.

וזהו שעשרת הדברות נאמרו "בדיבור אחד" היינו, שאי אפשר להפריד "אנכי ה' אלוקיך" מ"לא תרצח", כיוון שלא יהי' קיום ל"לא תרצח" אם לא יהי' קשור עם "אנכי ה' אלוקיך".

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לתורה - כן הוא גם בנוגע לבני ישראל, ששם "ישראל" הוא ראשי תיבות יש ששים ריבוא אותיות לתורה, היינו, שכל אחד מישראל הוא "אות" בספר תורה של הקדוש-ברוך-הוא:

כאשר עושים חילוק בין בני ישראל ואומרים שיהודי זה נאה ויהודי זה אינו נאה, הוא רוצה להיות מנהיג בישראל, אבל הוא אומר שמתאים לו להתעסק עם אלו שיושבים בכותל המזרחי, מתאים לו להתעסק עם גבירים, כיוון שיוכל לקבל מהם כסף עבור החזקת בית-הכנסת ובית-המדרש ומוסדות צדקה, או שמתאים לו להתעסק עם בעלי-מוח, כיוון שהם יבינו מה שילמד עימהם, בתורה שבכתב או בתורה שבעל פה, אבל בנוגע ליהודי שאין בו לא טעם ולא ריח, הוא לא רואה בו לא הבנה והשגה ולא מידות טובות, לא ראש וגם לא רגליים - טוען הוא שיהודי זה אינו נאה, יש לו אמנם שייכות אליו, להיותו מנהיג ונשיא על עדה בישראל שבין חברי' נמנה גם יהודי הנ"ל, אבל הוא מחלק ואומר שיהודי זה נאה ויהודי זה אינו נאה - אדם כזה אינו יכול להיות מנהיג של עֵדָה בישראל."

(משיחתו של הרבי מלובביץ' זי"ע ב-י"ב תמוז תשכ"ו)

יישר כוח אבל צדקה מתחילה מבית

ראש ישיבת ההסדר ברמת גן, הרב יהושע שפירא שליט"א יצא במתקפה חריפה נגד הניאו רפורמה והאידיאולוגיה האנטי רבנית שקנתה לה אחיזה בשורות הציונות הדתית. העתונאי המוכשר והזריז של נושאי יהדות ב-YNET, קובי נחשוני, השיג את הקלטת של דברי הרב ונתן להם פומבי. עם הפרסום ריכך ראש הישיבה את ביקורתו, שעוררה סערה לא קטנה. אין ספק כלל, כי בציבור החרד"לי קיימת הסכמה גורפת עם הביקורת הזאת, אך מיד ייאמר כי צדקה מתחילה מבית וכך גם ביקורת.

בכמה ממוקדי החינוך היחודי של הציבור החרד"לי קיימת נסיגה שמן הראוי לתקנה לאלתר. כך, למשל, בכמה ממוסדות צביה אין

ברן כתוכן. לא מעט בנות מרשות לעצמן לאחר שעות הלימודים לבוש שאינו הולם בת המתחנכת במוסד כזה והכל בהסכמת ההורים. יש בכך מן המכשלה, משום שישנם הורים ששולחים את בנותיהם ללמוד בצביה כדי שיעלו במעלות הקדושה והדת, והן עלולות להתקלקל שם על-ידי אותן בנות המגיעות לצביה בגלל שמה הטוב של הרשת, אך אין להן ולא כלום עם מידת הצניעות הראויה והקפדה על שמירת המצוות. אחוז גבוה של בנות נתונות במצב של התמכרות חולנית למחשב ולהיות ספציפי יותר: ל"פייס בוק". התמכרות ממש על פי כל האינדיקטורים. ועדיין לא כתבתי על תרבות הקניונים הריקנית.

באחד ממוסדות צביה המנהל נכנע להורים שאסרו עליו להוציא אגרת המסבירה מה היא צניעות בלבוש. וייכתב בכאב כי לעתים נוצר הרושם כי מצבם הכלכלי של ההורים או המעמד החברתי שלהם (ולאו דווקא חוסנם הדתי), הם קנה המידה להתקבל לכמה ממוסדות צביה. ורק נגעתי בקצת מבעיות החינוך בציבור החרד"לי שיש לתת עליהן את הדעת, טרם שיקומו רשתות חינוכיות מתחרות כדי להגן על רמת הדת והצניעות.

וואו...

"ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי, אשר ילדה אתה ללוי במצרים"

ר' שלמה אשכנזי ז"ל בספרו "פנינים ואבני חסד על התורה" כותב:

יחזקאל פיוויל: תולדות אדם, קונטרס אחרון, תשמ"ז, מביא:

"בהיות ר' זלמן (אחיו של ר' חיים מוולוז'ין) עלם רך, שמע מפי איש אחד ביאור על הפסוק הזה, שלא נזכר בו מי ילדה אותה. ואמר, שפשט הכתוב הוא על פי המדרש: אשתו של לוי אתה היה שמה, וזה ביאור המקרא: "ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי אשר ילדה אתה (אשת לוי ששמה "אתה") ללוי במצרים" ושמח העלם הצדיק על הפירוש הזה כעל כל חמדת תבל".

ליקט וערך: עו"ד משה פרידל

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il

כל הרוצה לקבל באימייל ולהצטרף ללימוד משנה והלכה יומית יש לפנות ל:
mhyomit@gmail.com